

WOJEWÓDZTWO ZACHODNIOPOMORSKIE

DOBRA ZMIANA W SAMORZĄDZIE

DOTRZYMUJEMY SŁOWA

Szanowni Państwo!

Już trzeci rok rząd Prawa i Sprawiedliwości, obozu Zjednoczonej Prawicy zmienia Polskę na lepsze. Konsekwentnie naprawiamy nasze państwo, by mogło ono jak najlepiej służyć nam wszystkim. Naszym celem, celem polityki dobrej zmiany jest budowa Polski dostatniej, godnej, sprawiedliwej, uczciwej i bezpiecznej. Jednym słowem Polski takiej, której mieszkańcy będą mogli cieszyć się pod każdym względem takim samym poziomem życia, jaki jest udziałem obywateli najzamożniejszych państw europejskich. Systematycznie, krok po kroku zmierzamy ku temu celowi, przybliżając się tym samym do spełnienia wielkiego marzenia pokoleń Polaków o życiu na miarę naszych aspiracji.

Teraz nadszedł czas, by dobra zmiana zeszła na poziom samorządowy: do gmin, powiatów, dużych miast i województw i uczyniła nasze małe ojczyzny – wsie, miasteczka i największe aglomeracje – miejscami o wiele bardziej nadającymi się do życia.

Skończymy ze złymi praktykami i ukróćmy nadużycia. Położymy kres dzikiej, karmiącej się krzywdą zwykłych ludzi, reprivatyzacji. Nie dopuścimy do wyprzedaży ważnych składników majątku naszych samorządów. Te dobra w postaci firm zajmujących się na przykład dostarczaniem wody, ciepła czy odprowadzaniem odpadów i ścieków powinny służyć ogółowi mieszkańców i być jednym z narzędzi kształtowania polityki władz lokalnych, a nie zyskom prywatnych właścicieli.

Tak jak w 2015 roku do wyborów prezydenckich i parlamentarnych Prawo i Sprawiedliwość przystąpiło z programem oczekiwanych przez

Polaków zmian, tak dziś nasza partia, obóz Zjednoczonej Prawicy, staje do wyborów samorządowych dobrze przygotowana merytorycznie. Mamy naprawdę dobry, przemyślany program dla Polski lokalnej. A ściślej – mamy programy, bo nasze propozycje zawierają nie tylko zobowiązania o charakterze ogólnopolskim, ale – i to przede wszystkim – plany tego, co zamierzamy zrobić, jeśli Państwo obdarzycie nas zaufaniem, w poszczególnych województwach, miastach, powiatach i gminach, aby ich mieszkańcom, aby nam wszystkim żyło się po prostu lepiej.

Program, który Państwu przedstawiamy jest efektem naszej wytężonej pracy na wszystkich szczeblach samorządu terytorialnego. Tak jak trzy lata temu jeździliśmy po Polsce i słuchaliśmy tego, co Polki i Polacy mają nam do powiedzenia. Odbiliśmy prawie tysiąc spotkań. Wiemy zatem, czego oczekują mieszkańcy naszego kraju i obiecujemy, że będziemy zmieniać nasze małe ojczyzny zgodnie z tymi oczekiwaniami.

Jestem głęboko przekonany, że tak jak realizacja naszego programu z 2015 roku zasadniczo odmieniła w wielu dziedzinach życie Polek i Polaków, tak urzeczywistnienie naszych propozycji dla Polski lokalnej zaowocuje dynamicznym rozwojem naszych małych ojczyzn oraz zasadniczym podniesieniem poziomu życia wspólnot lokalnych.

Nasze trzyletnie rządy świadczą o tym, że jesteśmy partią wiarygodną, która dochowuje zobowiązań wyborczych. Spełniliśmy już wiele obietnic złożonych Polakom, inne – systematycznie wprowadzamy w życie.

Dotrzymujemy słowa w rządzie, dotrzymamy i w samorządzie! I to jest dodatkowy powód, dla którego warto zagłosować na kandydatów z list Komitetu Wyborczego Prawo i Sprawiedliwość do władz lokalnych wszystkich szczebli.

Jarosław Kaczyński

ROZWÓJ GOSPODARCZY ZACHODNIEGO POMORZA

Silna i nieskrępowana biurokratycznymi barierami przedsiębiorczość jest motorem napędowym rozwoju państwa oraz fundamentem do budowania zamożnej i niezależnej finansowo klasy średniej. Wzrost gospodarczy to fundament rozwoju całego kraju. Tylko silna, zrównoważona gospodarka może zapewnić bezpieczeństwo ekonomiczne Polaków i długofalową poprawę jakości życia. Wzmocnienie małych i średnich przedsiębiorstw, poprawa warunków prowadzenia biznesu oraz przyciągnięcie nowych inwestorów są kluczem do rozwoju każdej gminy i powiatu, miast i wsi.

CO RZĄD ZROBIŁ DLA PRZEDSIĘBIORCÓW I GOSPODARKI W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM

NISKIE BEZROBOCIE – W Polsce mamy wreszcie rynek pracownika – bezrobocie jest najniższe od 26 lat. W województwie zachodniopomorskim spadło z 13% w XI 2015 do 7,3% w VIII 2018. Podnosimy także wynagrodzenia osób najmniej zarabiających – na wschodzie kraju problem nierównych płac jest szczególnie istotny. Pracownicy mają teraz zapewnioną dolną granicę wynagrodzenia (**13,70 zł brutto**) i zagwarantowaną coroczną waloryzację pensji.

KONSTYTUCJA BIZNESU - Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii wprowadza **pakiet ponad 100 zmian dla przedsiębiorców**, które ułatwią zakładanie, prowadzenie i rozliczanie działalności. Skorzysta na tym również **ponad 223 tys. istniejących w województwie firm** oraz kolejne, których utworzenie będzie teraz łatwiejsze niż kiedykolwiek. Zmiany najbardziej uciążliwych przepisów utrudniających prowadzenie biznesu rozpoczęły

się w 2016 roku. Do dzisiaj ponad 100 zmian weszło już w życie, m.in. rozszerzono ochronę przedsiębiorcy poprzez interpretację wszystkich niejasności na korzyść przedsiębiorcy czy powołując Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorstw.

JAK SYTUACJA WYGLĄDA DZISIAJ

Rosnąca liczba ludności na świecie wpływa na coraz większe zapotrzebowanie na nowe rozwiązania i technologie wykorzystujące zasoby odnawialne, a biogospodarka staje się jednym z najistotniejszych i najdynamiczniej rozwijających się sektorów działalności przemysłowej w Europie. Wzrost jej znaczenia jest dla województwa zachodniopomorskiego szansą intensywnego rozwoju oraz silnego oddziaływania na politykę innowacyjną Europy. Stworzenie bardziej innowacyjnej i niskoemisyjnej gospodarki łączącej ze sobą zrównoważone rolnictwo i rybołówstwo, bezpieczeństwo żywnościowe i wykorzystywanie zasobów odnawialnych przełoży się na konkurencyjność regionu i realizację wysokich standardów ekologicznych. Rozwój biogospodarki przyniesie regionowi korzyści w zakresie budowy i wzmocnienia potencjału społeczno-gospodarczego oraz wzrostu zatrudnienia na obszarach wiejskich, nabrzeżnych i przemysłowych.

Potencjał gospodarczy województwa zachodniopomorskiego w znacznej mierze wyznacza przemysł i usługi związane z gospodarką morską oraz logistyką. Nadmorskie położenie regionu decyduje o dużej roli podmiotów związanych z gospodarką morską, co stanowi o jego specyfice. Sektor ten jest jednym z najważniejszych elementów współczesnego światowego systemu gospodarczego. Transport morski ma ogromne znaczenie dla międzynarodowej wymiany handlowej, gdyż tą drogą obsługiwanych jest ponad 40% towarów przeznaczonych na rynek wewnętrzny UE, a w przypadku krajów spoza UE wielkość ta osiąga około 90%. Należy

przy tym pamiętać, że pojęcie gospodarki morskiej jest bardzo szerokie i nie można utożsamiać jej jedynie z transportem morskim.

Na terenie województwa dość licznie reprezentowany jest sektor produkcji wyrobów z metalu – to trzecia sekcja z działu przemysłu przetwórczego pod względem wielkości produkcji sprzedanej. Obecnie sektor charakteryzuje bardzo duże rozdrobnienie – wśród firm do niego zaliczonych prawie 95% stanowią mikroprzedsiębiorstwa, co wskazuje na zbieżność z rozkładem wielkości wszystkich podmiotów w województwie zachodniopomorskim, który cechuje bardzo duża koncentracja mikroprzedsiębiorstw przy mniejszym niż 1% udziale dużych firm. Mimo tego branża odnosi coraz liczniejsze sukcesy i systematycznie podnosi swoją konkurencyjność. Dotyczy to zwłaszcza komponentu stoczniowego, obejmującego produkcję małych i średnich jachtów wykonanych z laminatów polimerowych, którego udział w eksporcie stanowi 7,8% ogólnego eksportu w województwie i jest wyższy niż np. branży budowlanej.

Województwo zachodniopomorskie przez ostatnie 2 lata było miejscem rozwoju, inwestycji krajowych w wymiarze niespotykanym od dziesiątków lat. Dzięki zaangażowaniu przedstawicieli Urzędu Wojewódzkiego oraz posłów ziemi zachodniopomorskiej udało się m.in. rozpisać postępowania przetargowe na budowę tunelu pod Świną, łączącego wyspy Uznam i Wolin (łączna wartość inwestycji to 912 mln zł.), oddanie w 2016 r. i uruchomienie dostaw gazu w Terminalu LNG w Świnoujściu oraz decyzja o jego rozbudowie i zwiększeniu mocy regazyfikacyjnych z 5 do 7,5 mld m³ gazu rocznie, czy przyjęcie ustawy o inwestycjach w zakresie budowy lub przebudowy toru wodnego Szczecin-Świnoujście do głębokości 12,5 m.

Dalszy rozwój regionu województwa zachodniopomorskiego jest silnie związany z sektorem gospodarki morskiej oraz żeglugi śródlądowej. Dlatego też, w ramach zintegrowanej polityki morskiej, nastąpią działania na rzecz dalszego odrodzenia Stoczni Szczecińskiej. Przeprowadzimy restrukturyzację i rozwój produkcji rolnej i rybactwa, poprzez m.in.: podnie-

sienie stopnia innowacyjności procesowej i produktowej przedsiębiorstw działających na terenie województwa i powiatów. Przyspieszymy proces tworzenia planów zagospodarowania przestrzennego na poziomie powiatu oraz na poziomie gminy, co pozwoli na wzrost konkurencyjności województwa. Zachodniopomorskie to także jedyny w Polsce terminal przeladunkowy i regazyfikacyjny skroplonego gazu ziemnego (LNG), czyli gazoport. Jest to jeden z najważniejszych podmiotów gospodarczych w regionie, a naszym celem będzie jego rozwój zarówno pod względem technologicznym, jak i nowych, jakościowych miejsc pracy.

Rozwój zachodniopomorskich małych i średnich przedsiębiorstw będziemy stymulować poprzez m.in.: zwiększenie ich możliwości eksportowych, wdrażaniu innowacji oraz zwiększeniu możliwości pozyskiwania środków z funduszy strukturalnych. Dla przykładu realizowany będzie program wsparcia START-UPÓW na bazie platformy przedsiębiorczości ze wsparciem ANIOŁÓW BIZNESU (np. w Zamku w Płotach, terenie po Cukrowni gryfickiej).

Regionalne Inteligentne Specjalizacje określone dla województwa zachodniopomorskiego, wskazują na projekty, w ramach których rozwijane będą m.in.: wielkogabarytowe konstrukcje wodne i lądowe, zaawansowane wyroby metalowe, produkty drzewno-meblarskie, opakowania przyjazne środowisku, produkty inżynierii chemicznej i materiałowej, nowoczesne przetwórstwo rolno-spożywcze, multimodalny transport i logistyka oraz produkty oparte na technologiach informacyjnych.

CO PRAWO I SPRAWIEDLIWOŚCI ZROBI DLA PRZEDSIĘBIORCÓW I GOSPODARKI W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM

- Udzielimy wsparcie zawodowe dla osób w szczególnie trudnej sytuacji (bezrobotni pozostający bez pracy powyżej 24 miesięcy, kobiety powra-

cające na rynek pracy), poprzez zachęty dla pracodawców do przyjmowania oraz szkolenia osób (dostosowanie kompetencji oraz utrzymanie w miejscu pracy). Skierujemy strumień środków i zasobów Urzędów Pracy, zamiast aktywizacji polegającej na organizacji kursów.

- Wzmocnimy infrastrukturę komunikacyjną umożliwiającą pełne wykorzystanie geoeconomicznego położenia województwa.
- Będziemy realizować program inwestowania pracodawców w kadry, tj. podnoszenie i zmianę kwalifikacji, obejmujący: wykorzystanie środków unijnych, wprowadzenie zmiany w sposobie funkcjonowania szkół branżowych – wdrożymy system dualny do tworzenia połączeń z przedsiębiorcami instytucji otoczenia biznesu.
- Stworzymy w regionie centra nowoczesnych kompetencji działające w systemie dualnym – zakłada się wykorzystanie środków unijnych i stworzenie programów wojewódzkich wspierających komercjalizowanie wiedzy z uczelni.
- Zdynamizujemy politykę zatrudnienia oraz zainicjujemy postęp w zakresie jakości zatrudnienia. Poprawimy zasoby miejsc pracy, co umożliwi nam unowocześnienie rynku pracy i następujący wraz z tym wzrost atrakcyjności regionu.
- Będziemy rozwijać przedsiębiorczość poprzez: promocję tworzenia nowych przedsiębiorstw, elastycznych form zatrudnienia, rozwoju zawodowego pracowników oraz obniżenie obciążeń nakładanych na pracowników o najniższych dochodach.
- Poprawimy aktywności na rynku pracy poprzez: wdrożenie nowych rozwiązań organizacyjno-finansowych, zapewniających zwiększenie dostępu do usług rynku pracy, poprawę informacji o rynku pracy; wzmocnienie finansowe funduszy pożyczkowych, poręczeniowych i kapitałowych, wspomagających osoby pragnące rozpocząć własną działalność gospodarczą.
- Wyrównamy szanse na rynku pracy poprzez wzbogacenie oferty i pod-

wyższenie jakości usług świadczonych przez powiatowe i wojewódzkie urzędy pracy.

- Będziemy rozwijać przedsiębiorczość poprzez wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu, wzrost innowacyjności organizacyjnej i produktowej w przedsiębiorstwach; rozwój specjalistycznego doradztwa dla przedsiębiorców i wzrost liczby przedsiębiorstw posiadających certyfikaty jakości; wsparcie przedsiębiorstw w realizowaniu inwestycji prowadzących do tworzenia nowych miejsc pracy;.
- Zwiększymy elastyczność i różnicujemy formy zatrudnienia poprzez działania zmierzające do zawarcia paktu społecznego, uregulujemy sprawy związanych z nietypowymi formami zatrudnienia; stworzymy warunki do aktywizacji zawodowej osób wychowujących dzieci.
- Będziemy promować rozwój zawodowy pracowników poprzez wsparcie tych pracodawców, którzy szkolą swoich pracowników w związku ze zmianami wynikającymi z rozwijającej się technologii (nie tylko przedsiębiorców mających wydzielony fundusz szkoleniowy).
- Wdrożymy rozwiązania organizacyjno-finansowe zapewniające zwiększenie dostępu do usług rynku pracy poprzez wzmocnienie publicznych oraz wspieranie rozwoju niepublicznych służb zatrudnienia.
- Poprawimy informacje o rynku pracy poprzez: rozwój i doskonalenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych, przeorientowanie i wzmocnienie modelu informacji o rynku pracy; stworzenie metodologii badania lokalnego rynku pracy, badanie wpływu migracji na rynek pracy w regionie; aktualizację Klasyfikacji Zawodów i Specjalności.
- Wzmocnimy finansowo instytucje pożyczkowe, a w efekcie ułatwienie przedsiębiorcom dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji.
- Będziemy aktywizować zawodowo osoby niepełnosprawne.
- Będziemy inwestować w kapitał ludzki poprzez: promocję rozwiązań w zakresie gospodarki opartej na wiedzy, doskonalenie kwalifikacji kadry doradców zawodowych; popularyzację idei kształcenia ustawicznego,

przygotowanie nauczycieli do roli doradców zawodowych; przygotowanie kadry do prowadzenia kształcenia ustawicznego na odległość; tworzenie centrów kształcenia na odległość na wsiach.

- Będziemy wspomagać przedsiębiorców w procesie pozyskiwania środków na inwestycje przy wykorzystaniu instrumentów oferowanych przez państwowe agencje skupione w grupie Polskiego Funduszu Rozwoju, np. Agencje Rozwoju Przemysłu.
- Uruchomimy program systemowego wsparcia i doradztwa dla przedsiębiorców ubiegających się o specjalnego ulgi przewidziane ramach ogólnopolskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (SSE).
- Będziemy wspierać zorientowanie na produkcję wysoko zaawansowaną i innowacyjne firmy, w tym prezentujące tzw. regionalne inteligentne specjalizacje woj. Zachodniopomorskiego poprzez: tworzenie Regionalnych Centrów R&D (badawczo-rozwojowych) wraz z ośrodkami doskonalenia zawodowego, budowę hal przemysłowych pod wynajem dla innowacyjnych przedsiębiorstw, start-upów produkcyjnych nieposiadających zdolności, aby uruchomić proces produkcji i zapewnienie preferencyjnych stawek najmu; budowę hal przemysłowych pod wynajem dla innowacyjnych przedsiębiorstw, dedykowanych dla przemysłu włókienniczego.
- Wprowadzimy „Reindustrializację na poziomie wojewódzkim” – w ścisłym porozumieniu z instytucjami rządowymi intensyfikacja działań zmierzających do wzmocnienia i ekspansji segmentu rodzimych małych i średnich przedsiębiorstw.
- Wsparcie Aniołów Biznesu (np. w Zamku w Płotach, terenie po Cukrowni gryfickiej).
- Zbudujemy Regionalne Centra R&D wraz z ośrodkami doskonalenia zawodowego.

ROLNICTWO I ROZWÓJ WSI NA ZACHODNIM POMORZU

Rolnictwo to jest jeden z najważniejszych kierunków rozwoju gospodarczego Polski. Postawienie na rozwój obszarów wiejskich oznacza szersze wykorzystanie zasobów polskiego rolnictwa i polskiej wsi. Program rolny nie dotyczy jednak samego rolnictwa, ale ma na celu przede wszystkim przywrócenie rangi i znaczenia obszarów wiejskich, które zaczęły być marginalizowane. Chcemy rozwijać wieś w zakresie infrastruktury technicznej i drogowej, odtworzyć usługi publiczne - komunikację publiczną, przedszkola, szkoły, placówki służby zdrowia.

CO RZĄD ZROBIŁ DLA ROLNIKÓW I WSI W ZACHODNIOPOMORSKIEM

WSPARCIE EKSPORTU – Rząd wspiera rozwój polskiego rolnictwa oraz eksport produktów rolno-spożywczych. W 2017 roku wartość eksportu produktów rolno-spożywczych osiągnęła rekordowy poziom ponad 25 mld euro. Rząd kontynuuje dążenia do wyrównania dopłat bezpośrednich dla polskich rolników do poziomu porównywalnego z tymi, jakie otrzymują rolnicy w Niemczech czy Francji. Wstrzymaliśmy na 5 lat sprzedaż państwowej ziemi, dając rolnikom możliwość dzierżawy na korzystnych warunkach zgodnie z przeznaczeniem. Podjęliśmy działania w celu poprawy kompetencji, umiejętności i wiedzy producentów rolnych, także w ramach powołanego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa.

DOTACJE DLA ROLNIKÓW – Kluczowym programem przeciwdziałania stratom w rolnictwie jest program dotowanych ubezpieczeń upraw rolnych – dotacje w wysokości 65% składki do 1 ha i 65% składki do 1 sztuki zwierząt gospodarskich, na które w budżecie na 2017 rok zapewniono 918

mln zł – kwota ta będzie corocznie wzrastała. Działania te znacząco zabezpieczają producentów rolnych przed skutkami klęsk żywiołowych.

WALKA Z ASF – Rząd podjął czynności zabezpieczające polskich producentów przed ASF poprzez ograniczenie napływu chorych zwierząt z zagranicy, program bioasekuracji oraz odszkodowania za straty finansowe. Kontynuuje też działania w zakresie ochrony producentów oraz zwiększenia zakresu uprawnionych do odszkodowań.

OBNIŻENIE WIEKU EMERYTALNEGO – Z podwyższenia świadczeń emerytalno-rentowych do wysokości 1 tys. zł skorzystało ponad 340 tys. rolników. Dodatkowo obniżyliśmy podniesiony przez rząd PO-PSL wiek emerytalny dla rolników do 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn.

DEKONCENTRACJA NIERUCHOMOŚCI – Na bazie Agencji Rynku Rolnego i Agencji Nieruchomości Rolnych powstał Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, który ma przeciwdziałać nadmiernej koncentracji nieruchomości rolnych, a także zapewniać prowadzenie działalności rolniczej przez osoby o odpowiednich kwalifikacjach. Nowa instytucja ułatwia rolnikom dostęp do zakupu lub dzierżawy ziemi oraz pomaga w zdobywaniu nowych rynków. Rozwiązanie to zapewnia przejrzystą strukturę obsługi rolników i ogranicza biurokrację.

JAK SYTUACJA WYGLĄDA DZISIAJ

Rolnictwo stanowi integralny element systemu gospodarki narodowej. Rozsądnie zarządzane państwo, bez względu na posiadany potencjał, stara się w stopniu maksymalnym zapewnić żywnościowe bezpieczeństwo, które obok m.in. energetyki stanowi kluczowy element bezpieczeństwa gospodarczego. Rolnictwo – to kluczowy element otwartego systemu gospodarki żywności składającego się z trzech zasadniczych segmentów: (I) rolnictwa rozumianego jako producenta/dostawcę płodów

rolnych, (II) przetwórstwa produktów rolnych (przemysł rolno-spożywczy), (III) handlu artykułami żywnościowymi.

Rozpoczęta w 2015 roku przez rząd Prawa i Sprawiedliwości radykalna zmiana polityki makroekonomicznej, którą można syntetycznie zdefiniować jako „repolonizacja i reindustrializacja”, stwarza niepowtarzalną szansę dla rekonstrukcji narodowego systemu gospodarki żywnościowej. Ten korzystny trend można znacząco przyspieszyć i wzmocnić harmonijną współpracą rządowo-samorządową, co zapewni wygrana Prawa i Sprawiedliwości w wyborach samorządowych w woj. zachodniopomorskim. Bezkonfliktowa relacja pomiędzy władzą rządową i samorządową pozwoli na pełne wykorzystanie bogactwa zasobów, jakimi niewątpliwie dysponuje wieś w województwie zachodniopomorskim, a są nimi pracowitość, sumienność, doświadczenie i przedsiębiorczość zachodniopomorskich rolników.

CO PRAWO I SPRAWIEDLIWOŚCI ZROBI DLA ROLNIKÓW I WSI W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM

- Zainicjujemy i konsekwentnie wspierając będziemy proces budowy zintegrowanego systemu gospodarki żywnościowej. Jego fundamentem będzie rodzinne gospodarstwo rolne powiązane kooperacyjnymi więziami ekonomicznymi i własnościowymi z lokalnymi zakładami przetwórstwa rolno-spożywczego, sferą handlu hurtowego i detalicznego, tak aby w konsekwencji docierać z gotowymi produktami żywnościowymi do ostatecznego odbiorcy, konsumenta.
- Będziemy wspierać zrównoważony model rolnictwa opartego o rodzinne gospodarstwo rolne, które wysoką sprawność ekonomiczną łączy z produkcją zdrowej żywności, pozwoli - co nie mniej istotne - na utrzymanie krajoznawczych i kulturowych walorów wsi. Naturalne procesy

koncentracji produkcji rolnej muszą postępować, co wynika z presji ekonomicznej, ale nie powinny one przekroczyć poziomu definiowanego jako gospodarstwo rodzinne.

- Proces budowy systemu gospodarki żywnościowej kandydaci Prawa i Sprawiedliwości będą wspierać dostępnymi instrumentami ekonomiczno-prawnymi, które są w gestii samorządu wojewódzkiego.
- Nawiążemy systemową, stałą współpracę z gminnym i powiatowym samorządem w zakresie wspierania rolników.
- Nadamy odpowiednią rangę problematyce wsi i rolnictwa poprzez dedykowanie jednego z członków zarządu samorządu wojewódzkiego do wyłącznych działań w tym obszarze.
- Będziemy inicjować i wspierać istniejące grupy producentów rolnych oraz pomoc w uzyskiwaniu zewnętrznego wsparcia finansowego.
- Będziemy rozwijać lokalne rynki zbytu poprzez poprawę infrastruktury targowisk miejskich i wiejskich.
- Będziemy systematycznie współpracować z ośrodkami naukowymi i doradczymi, ze szczególnym uwzględnieniem Ośrodków Doradztwa Rolniczego.
- Znacząco zwiększymy nakłady na spółki wodne.
- Uruchomimy program wspierający modernizację dróg wiejskich.
- Będziemy wspierać rozbudowę infrastruktury komunalnej na terenach wiejskich (wodociągi, kanalizacja, oczyszczalnie ścieków, gazyfikacja).
- Utworzymy w naszym regionie szlaki turystyki kulinarnej mające na celu popularyzację oraz zwiększenie produkcji żywności regionalnej i lokalnej poprzez połączenie jej z turystyką kulinarną.
- Będziemy intensyfikować działania zmierzające do pełnego wykorzystania różnicowanego potencjału produkcji rolnej opartego o system gospodarstw rodzinnych. Stworzymy bezpośrednie kanały dystrybucji produktów rolnych i artykułów żywnościowych. „Od polskiego rolnika bezpośrednio do polskiego konsumenta”.

- Stworzymy przez jednostki zachodniopomorskiego samorządu terytorialnego spółki zaopatrzenia rolnictwa, które będą oferować np. innowacyjne szklarnie pod wynajem, leasing maszyn rolniczych. Inicjatywa ta zostanie zrealizowana za pomocą kredytów inwestycyjnych / partnerstwa publiczno-prywatnego.
- Będziemy wspierać i rozwijać lokalne targi i bazy.
- Zwiększymy kontrolę w zakresie obrotu ziemią, w szczególności w powiecie pyrzyckim.
- Będziemy wspierać działania, tak aby obszary wiejskie stały się dla mieszkańców aglomeracji szczecińskiej atrakcyjnym miejscem do zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej. Konkurencyjność taka oznacza dobrze funkcjonujące usługi, zarówno prywatne, jak i publiczne, oznacza dobrą infrastrukturę, sprawny transport publiczny, czyli wszystko to, co sprawia, że życie i praca na wsi lub w małym mieście staje się alternatywą dla dużego miasta – jakim jest ponad 400 tys. Szczecin. Oczywiście, taki kierunek działań dotyczy całego regionu, a nie tylko miasta Szczecina. Zachowamy jak największą liczbę gospodarstw rolnych jako miejsca pracy rolniczej i podejmiemy działania wspierające funkcjonowanie giełd rolno-spożywczych różnego zasięgu dla lokalnych producentów, z pierwszeństwem i preferencjami sprzedaży na rynku lokalnym.

ZRÓWNOWAŻONY TRANSPORT ZACHODNIEGO POMORZA I POŁĄCZENIA KRAJOWE

Dobrze rozwinięta sieć dróg krajowych i lokalnych jest niezbędnym warunkiem dla budowania trwałego rozwoju społeczno-gospodarczego. Sieć dróg jest jak układ krwionośny, którym organizm musi dostarczyć tlen nawet do najdalszych części swojego ciała. Dlatego podczas rządów Prawa i Sprawiedliwości zdecydowanie przyspieszyła realizacja inwestycji drogowych, które mają bezpośredni wpływ na rozwój Polski.

CO RZĄD ZROBIŁ DLA TRANSPORTU ZACHODNIOPOMORSKIEGO

DROGI LOKALNE – Dodatkowe 500 mln zł więcej na drogi lokalne, niż było zaplanowane w budżecie. Kwota, jaką otrzyma województwo zachodniopomorskie w ramach dodatkowych funduszy na drogi lokalne dla województw, wynosi 27,8 mln zł.

NOWE MOSTY – Rząd przygotował wstępną analizę zapotrzebowania na budowę nowych mostów. Łączny koszt prac przygotowawczych i realizacji wynosi 2,34 mld zł. Zarekomendowano 22 lokalizacje dla nowych mostów na głównych rzekach: Wiśle, Odrze, Warcie czy Bugu.

ELEKTROMOBILNOŚĆ – Rząd opracował Plan Rozwoju Elektromobilności oraz projekt Funduszu Niskoemisyjnego Transportu, który przyczyni się do poprawy jakości życia w polskich miastach poprzez zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza, obniżenie hałasu oraz poprawę komfortu pasażerów. Dzięki inwestycjom ze środków funduszu możliwy będzie m.in. rozwój sieci punktów ładowania dla samochodów elektrycznych, co jest

konieczne dla wzrostu liczby tych pojazdów w Polsce. W województwie zachodniopomorskim pilot programu E-mobilność obejmie Szczecin.

INWESTYCJE NA KOLEI – W ciągu ostatnich dwóch lat przebudowano ok. 707 km linii kolejowych, co stanowi ponad 141% planu założonego na koniec 2017 roku.

DROGI W ROZSĄDNEJ CENIE – Do budowy nowych dróg rząd podchodzi strategicznie. Dzięki wprowadzonym zmianom dotyczącym przetargów i umów, środki publiczne na budowę dróg są wydatkowane bardziej racjonalnie. Skończyły się czasy, gdy w Polsce budowało się jedne z najdroższych autostrad i dróg ekspresowych. Rząd przygotował przepisy dotyczące m.in. uproszczenia oraz przyspieszenia prac na kolei, dzięki wprowadzonym zmianom poprawia się konkurencyjność transportu kolejowego.

JAK SYTUACJA WYGLĄDA DZISIAJ

W województwie zachodniopomorskim planowana poprawa przepustowości dróg i kolei oraz wysoka jakości transportu publicznego pomiędzy poszczególnymi częściami powiatu, a dalej regionu przyczyni się do zwiększenia wewnętrznej integracji aglomeracji szczecińskiej, a w szerszym kontekście całego regionu. Dostępność komunikacyjna doprowadzi do zniesienia części barier rozwoju gospodarczego, co w efekcie przyniesie wzrost atrakcyjności inwestycyjnej powiatu.

Stąd zostanie położony nacisk na m.in.: dalszą realizację drogi ekspresowej S3 oraz dróg krajowych nr 6 i nr 10 do parametrów dróg ekspresowych wraz z budową obwodnic większych miast, realizację lokalnych inwestycji o priorytetowym znaczeniu dla województwa, w tym budowa obejścia drogowego zachodniego Szczecina wraz z przeprawą Police - Święta oraz przebudowa i modernizacja drogi krajowej nr 11, i co za tym idzie - zmiana i poprawa obsługi portu morskiego w Kołobrzegu.

CO PRAWO I SPRAWIEDLIWOŚCI ZROBI DLA ZACHODNIOPOMORSKIEGO TRANSPORTU

- Przekształcimy Stargard w ważnym węzeł komunikacyjny poprzez m.in. modernizację stargardzkiego dworca kolejowego, ale także poprzez podjęcie współpracy z administracją rządową w celu budowy II nitki obwodnicy S-10 (Stargard-Szczecin).
- W ramach rozwoju Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej oraz realizacji Planu rozwoju śródlądowych dróg wodnych w Polsce, wesprzemy te podmioty, które mają tu kluczowe znaczenie, czyli: Stocznię Szczecińską - Szczeciński Park Przemysłowy, Stocznię Remontową „Gryfina”, Morskie Porty: Szczecin - Świnoujście oraz Police; Polską Żeglugę Morską, Polską Żeglugę Bałtycką oraz Klaster Morski.
- W przypadku województwa zachodniopomorskiego nastąpi realne wsparcie transportu zrównoważonego i multimodalności – czyli każdy środek transportu (również pieszo) umożliwi dotarcie do celu podróży w sposób bezpieczny i komfortowy. Cel ten zostanie zrealizowany poprzez m.in.:
  - Inwestycje dworcowe w m.in.: Kołobrzegu, Koszalinie, Szczecinie Dąbie, Gryficach, Kamieniu Pomorskim, Kliniskach, Międzyzdrojach, Nowogardzie, Szczecinie Głównym (kładka), Świnoujściu, Wolinie Pomorskim, Białogardzie, Chociwlu, Czaplinku, czy Szczecinku.
  - Zróżnicowanie połączeń transportowych w regionie (transport publiczny na linii Stargard – Szczecin, Stargard – Pyrzyce, Stargard – Łobez, Stargard – Goleniów na kształt dawnego PKS).
  - Utworzenie centrów przesiadkowych - wygodnych i dogodnych połączeń komunikacji tam, gdzie pasażerowie muszą się przesiadać poprzez skracanie odległości między przystankami i między przystankami a celami podróży.
  - Wspieranie uprzywilejowania dla komunikacji miejskiej poprzez two-

SZKOLNICTWO WYŻSZE I EDUKACJA W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM

Edukacja i szkolnictwo wyższe stoją aktualnie przed nowymi wyzwaniami. Po latach zapóźnień i nieudanych reform rząd Prawa i Sprawiedliwości podjął się odpowiedzialnego zadania przemodelowania struktury edukacji i szkolnictwa wyższego, tak aby efektywnie odpowiadała na potrzeby rynku i nowe wyzwania. Dzieci i młodzież stanowią naszą przyszłość – to wielopokoleniowa sztafeta wzajemnej troski społecznej, w której dbając o wykształcenie młodych, zapewniamy im oraz sobie samym dobry rozwój kraju. Dobre edukacja i szkolnictwo to gwarancja poprawy jakości naszego życia i rozwoju całego społeczeństwa.

CO RZĄD ZROBIŁ DLA SZKÓŁ I UCZELNI W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM

REFORMA EDUKACJI – Rząd przeprowadził kompleksową reformę edukacji, przywracając ośmioklasową szkołę podstawową oraz likwidując gimnazja. Przekształcenia te w ciągu dwóch lat przyniosą 10 tys. dodatkowych etatów dla nauczycieli. Dostosowano także programy nauczania do współczesnych wyzwań cywilizacyjnych, m.in. w zakresie cyfryzacji oraz przywrócono pełny kurs lekcji historii. Ponadto wychodząc naprzeciw oczekiwaniom społecznym, zniesiono obowiązek szkolny dla 6-latków.

WIĘCEJ PIENIĘDZY NA SZKOŁY – Zwiększono nakłady na wyposażenie pracowni szkolnych, zakup sprzętu i modernizację pomieszczeń – samorządy otrzymały o 313 mln zł wyższą subwencję oświatową. Rządowy program „Aktywna Tablica”, w ciągu trzech lat pozwoli wyposażyć szkoły

rzenie wydzielonych pasów (buspasy i PAT-y), „zieloną falę” dla pojazdów transportu zbiorowego, służy dla komunikacji na zatłoczonych skrzyżowaniach.

- Podniesienie poziomu dbałości o czystość w pojazdach.
- Wprowadzenie taryfy przystankowej.
- Rozwój sieci tramwajowej: Turzyn - Szafera - Las Arkoński, Tramwaj do Ronda Uniwersyteckiego.
- Kontynuację działań oraz wdrożenie, zanim oddana do użytku zostanie linia Szczecin Główny - Szczecin Niebuszewo - Police, wspólnej metropolitalnej taryfy biletowej obejmującej pociągi co najmniej w granicach administracyjnych miasta.
- Budowę krytych parkingów wielopoziomowych.
- Działania promujące transport rowerowy na krótkich 4-5 km odcinkach poprzez tworzenie spójnej i bezpiecznej infrastruktury rowerowej, tworzenie udogodnień dla rowerzystów przy wykorzystaniu obowiązujących nowych rozwiązań - „kontraruch”, służy rowerowe, nowe oznakowania typu „sierżant rowerowy” oraz niekonwencjonalnych informacji dla rowerzystów i innych uczestników ruchu poprawiających bezpieczeństwo, wspieranie docierania do szkół w inny sposób niż samochodem przy włączeniu się np. w „Rowerowy Maj”.
- Dodatkowo, samorząd województwa planuje:
  - Wspieranie uprzywilejowania dla komunikacji miejskiej poprzez tworzenie wydzielonych pasów (buspasy i PAT-y), „zieloną falę” dla pojazdów transportu zbiorowego, służy dla komunikacji na zatłoczonych skrzyżowaniach.
  - Budowę krytych parkingów wielopoziomowych.
  - Inwestycje dworcowe w m.in.: Kołobrzegu, Koszalinie, Szczecinie Dąbie, Gryficach, Kamieniu Pomorskim, Kliniskach, Międzyzdrojach, Nowogardzie, Szczecinie Głównym (kładka), Świnoujściu, Wolinie Pomorskim, Białogardzie, Chociwlu, Czaplunku, czy Szczecinku.

w nowoczesne urządzenia multimedialne – w latach 2014-2020 na wyposażenie szkół w nowoczesne pomoce dydaktyczne oraz narzędzia cyfrowe przeznaczone zostały środki w wysokość od 140 tys. do 200 tys. zł na szkołę.

SZKOŁY BRANŻOWE – By dopasować system edukacji do potrzeb rynku pracy, utworzono szkoły branżowe, które we współpracy z pracodawcami przygotowują do rozpoczęcia kariery w konkretnych zawodach. W regionach podejmowane są działania w celu podniesienia efektywności kształcenia uczniów w zakresie przedmiotów przyrodniczych oraz matematycznych, w tym nauczanie oparte na metodzie eksperymentu w „Modułowych pracowniach przyrodniczych” – W Zachodniopomorskiem 25 szkół utworzyło takie pracownie. Szacuje się, że z dotacji skorzysta jeszcze 192 szkoły. Do 2022 roku region na powyższe działania otrzyma dodatkowe 45,44 mln zł.

KONSTITUCJA DLA NAUKI – Rząd realizuje także reformę szkolnictwa wyższego, która podniesienie poziomu nauczania, zwiększy współpracę między nauką a biznesem oraz poprawi model finansowania badań naukowych. Dzięki temu możliwy będzie efektywny rozwój małych i dużych ośrodków akademickich. Planowany jest zdecydowany wzrost nakładów finansowych na szkolnictwo wyższe i naukę – w 2018 roku budżet na ten cel zwiększy się o 1 mld zł.

OGÓLNOPOLSKA SIEĆ EDUKACYJNA – W województwie zachodniopomorskim w technologie informacyjno-komunikacyjne wyposażonych zostało już 24 szkół. Planowane jest wsparcie kolejnych 135. Ze szkoleń skorzystało do tej pory 18 nauczycieli, a kolejnych 1678 zostanie nimi objętych. Ogólnopolska Sieć Edukacyjna to szybki, bezpieczny i bezpłatny Internet w każdej szkole – wdrożenie rządowego projektu OSE stanowić będzie cywilizacyjną zmianę dla polskich szkół. W woj. zachodniopomorskim do tej pory projektem objęto 507 szkół, a kolejne 103 szkoły zostaną przyłączone do szerokopasmowego Internetu w najbliższej przyszłości.

CO PRAWO I SPRAWIEDLIWOŚCI ZROBI DLA SZKÓŁ I UCZELNII NA ZACHODNIM POMORZU

- W przypadku województwa zachodniopomorskiego realizowany będzie program „Szkoła Sukcesu”, który skupi się m.in.:
  - Na wdrażaniu programów projakościowych, naprawczych i wyrównawczych; zwiększeniu kwot funduszy stypendialnych kwot oraz zasięgu stypendium.
  - Przywróceniu elementarnej opieki medycznej.
  - Zapewnieniu kompletu podręczników i szafce dla każdego ucznia szczecińskich podstawówek.
  - Zwiększeniu bezpieczeństwa w szkołach, przedszkolach oraz w ich środowisku.
  - Walkę z negatywnymi zjawiskami (dodatkowe etaty dla pedagogów, psychologów oraz doradców zawodowych).
  - Zapewnieniu monitoringu szkół czy patroli Straży Miejskiej.

RODZINY ZACHODNIOPOMORSKIEGO W CENTRUM UWAGI

Rodzina to najważniejsza jednostka społeczeństwa. To właśnie najbliżsi – dzieci, rodzice, dziadkowie w sposób bezpośredni dbają o siebie nawzajem. Wsparcie dla rodzin to najlepsza forma rozwoju społeczeństwa. Nikt nie zadba o polskie dzieci lepiej niż ich najbliżsi i nikt nie zdoła efektywniej zaopiekować się seniorami niż ich bliscy. Prawo i Sprawiedliwość rozumie, że najważniejszym zadaniem jest wsparcie przez władze samorządowe roli, jaką realizują polskie rodziny.

CO RZĄD ZROBIŁ DLA RODZIN W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM

RODZINY - Dzięki programowi **500+** poprawiła się jakość życia polskich rodzin, które te pieniądze przeznaczają przede wszystkim na edukację, rozwój i wypoczynek dzieci. Program w województwie zachodniopomorskim objął blisko **139 tys. dzieci**, w prawie **94 tys. rodzin**. To łącznie prawie **1,7 miliarda złotych przeznaczonych dla samego Zachodniopomorskiego**.

DZIECI – W ramach programu **Wyprawka 300+** przeznaczymy **1,4 mld zł** dla dzieci w wieku szkolnym. Wypłacana jednorazowo pomoc na zakup podręczników i wyprawki istotnie odciąży polskich rodziców. Kolejne **11,5 mln zł** wyniosło dofinansowanie projektu w ramach programu **Maluch+**. Dzięki wsparciu Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej powiększyły się żłobki, a także powstały 4 nowe placówki w gminie, która dotychczas nie posiadała tego typu jednostek. Nowe miejsca dla dzieci to także nowe miejsca pracy dla opiekunów.

SENIORZY - Dokonaliśmy zmian w programie **Senior+**. Zakwotę **2,55 mln zł** dofinansowano **14** oraz utworzono **11 nowych Dziennych Domów Seniorów** – wykonano remont i rozbudowę, a także zakupiono nowy sprzęt użytkowy i medyczny. Placówki te dają osobom starszym, możliwość aktywnego spędzenia czasu w ciągu dnia, oferując opiekę i rozrywkę. Ponadto w 2017 roku ruszył program **Opieka 75+**, w ramach którego 13,5 tys. seniorów z gmin do 20 tys. mieszkańców otrzyma dostęp do usług opiekuńczych i specjalistycznych. Budżet pierwszej edycji programu wynosi 57,4 mln zł.

CO PRAWO I SPRAWIEDLIWOŚĆ ZROBI DLA RODZIN W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM

- Starzenie się społeczeństwa wymusza uruchomienie programów umożliwiających samodzielne lub wspomagane funkcjonowanie osób starszych w swoim środowisku rodzinnym i sąsiedzkim. Niezwykle ważnym jest wdrażanie programów adresowanych do seniorów nie tylko w sferze działalności opiekuńczej, ale przede wszystkim ich aktywizacji społecznej poprzez wspieranie Uniwersytetów Trzeciego Wieku czy Akademii 50+.
- Wspólne działania z administracją rządową i samorządami lokalnymi zmierzające do aktywizacji społecznej i zawodowej seniorów (także przez wsparcie kampanii i programów realizowanych przez Ministerstwo Rodziny, np. programu Senior+, ASOS).
- Poprawa jakości życia osób starszych poprzez opracowanie i wdrożenie długofalowego programu polityki senioralnej. Zostaną podjęte przeciwdziałania wobec przedmiotowego traktowania osób starszych i marginalizowania ich problemów. Ponadto, zostaną zintensyfikowane działania związane z zapewnieniem odpowiedniej jakości usług opiekuńczych

WSPARCIE DLA POTRZEBUJĄCYCH SZCZEGÓLNEJ OPIEKI

nad osobami starszymi w środowisku domowym.

- Dla lepszego wsparcia zachodniopomorskich rodzin m.in. powołamy Pełnomocnika Województwa ds. Rodziny oraz wprowadzimy rozszerzony program Zachodniopomorskiej Karty Rodziny.

Artykuł 68. Konstytucji, najważniejszego aktu prawnego w Polsce, mówi, że władze publiczne są obowiązane do zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej dzieciom, kobietom ciężarnym, osobom niepełnosprawnym i osobom w podeszłym wieku. Te grupy wymagają szczególnego zainteresowania i wsparcia zarówno w formie działań docelowych, ale także zmian systemowych, np. dostosowania przestrzeni publicznej do ich potrzeb. Wiele z tych zadań spoczywa na barkach władz samorządowych.

CO PRAWO I SPRAWIEDLIWOŚCI ZROBIŁO DLA POPRAWY DOSTĘPNOŚCI

PROGRAM DOSTĘPNOŚĆ+ - To skierowany do samorządów program, którego celem jest dostosowanie przestrzeni publicznej oraz innych obszarów życia społecznego do potrzeb osób z różnego rodzaju ograniczeniami. Program obejmuje osoby niepełnosprawne, niewidome, niesłyszące, ludzi starszych, z małymi dziećmi, kobiety w ciąży i osoby podróżujące z bagażami. „Dostępność+” to dostępność w: architekturze (dostosowane wejścia, windy, podjazdy, barierki, toalety), transporcie (zakup nowego taboru transportu miejskiego), edukacji (wyposażenie, pomoce dydaktyczne), cyfryzacji (dostosowanie stron internetowych urzędów, programy TV z audiodeskrypcją oraz napisami), kulturze (zastosowanie w muzeach oraz placówkach publicznych rozwiązań umożliwiających korzystanie z zasobów osobom z ograniczeniami), legislacji (dostosowanie przepisów, tak aby zmiany dla osób z ograniczeniami były ciągłe, np. wymogi dotyczące budowy nowych mieszkań, bądź zakupu taboru miejskiego).

GMINY, SZKOŁY I PRZEDSZKOLA, MIESZKANIA BEZ BARIER – 100 gmin bez

barier to konkurs, na który zostanie przeznaczonych 300 mln zł; z kolei 200 szkół i przedszkoli bez barier to konkurs, na który zostanie przeznaczonych 400 mln zł. Dodatkowo min. 20% mieszkań budowanych w ramach programu Mieszkanie+ będzie dostępnych dla osób o szczególnych potrzebach.

PROGRAM ZA ŻYCIEM – Stanowi realne wsparcie dla rodzin osób z niepełnosprawnościami. Obejmuje kompleksowe rozwiązania: od wsparcia kobiet w ciąży, wczesnego wspomaganie dziecka i jego rodziny, spełniania potrzeb rehabilitacyjnych i mieszkaniowych. W ramach programu wprowadzono m.in. koordynowaną opiekę nad kobietą w ciąży i dzieckiem, rozwijana jest sieć mieszkań chronionych.

JAK SYTUACJA WYGLĄDA DZISIAJ

Priorytetem przedstawicieli Prawa i Sprawiedliwości w ramach samorządu woj. zachodniopomorskiego będzie zaangażowanie do realizacji rządowego Programu „Dostępność+” poprzez nawiązanie aktywnej współpracy z koordynatorami szczegółowych działań, przewidzianych w Programie oraz wykonanie wszelkich aktywności, które z perspektywy samorządów lokalnych będą miały wpływ na efektywne wdrożenie inicjatyw Programu.

CO PRAWO I SPRAWIEDLIWOŚCI ZROBI DLA POPRAWY DOSTĘPNOŚCI

- Dzięki Programowi „Dostępność+”, zarówno na skalę całego kraju, jak i województwa zachodniopomorskiego, zostanie wykonany szereg prac, mających na celu zapewnienie dostępności do otaczającej rzeczywistości dla poszczególnych grup naszych mieszkańców:

- Osób na wózkach inwalidzkich, poruszających się o kulach, osób o ograniczonej możliwości poruszania się.
- Osób niewidomych i słabo widzących.
- Osób głuchych i słabo słyszących.
- Osób z niepełnosprawnością psychiczną i intelektualną.
- Osób starszych.
- Kobiet w ciąży.
- Osób z małymi dziećmi, w tym z wózkami dziecięcymi.
- Osób mających trudności w komunikowaniu się z otoczeniem (trudności z komunikowaniem się lub rozumieniem języka pisanego albo mówionego).
- Osób o nietypowym wzroście (w tym również dzieci).

OPIEKA ZDROWOTNA W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM

Ochrona zdrowia to jedno z najtrudniejszych zadań, jakie stoją przed polskim rządem i samorządem. Złożony system wymaga poprawy w wielu obszarach, które są ze sobą ściśle powiązane. Rząd Prawa i Sprawiedliwości zatrzymał negatywne skutki reform poprzednich lat i ponownie wziął odpowiedzialność za zdrowie Polaków. Teraz, konieczne są kolejne kroki. Więcej środków na zdrowie oraz nowy system finansowania szpitalnictwa niosą szansę na realną, korzystną zmianę w ochronie zdrowia. Aby osiągnąć ten cel, konieczne jest pełne zaangażowanie samorządów, które w sposób bezpośredni odpowiadają za funkcjonowanie wielu kluczowych placówek służby zdrowia. To samorząd będzie potrafił najlepiej wykorzystać dostępne możliwości.

CO RZĄD ZROBIŁ DLA SŁUŻBY ZDROWIA W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM

PROGRAM LEKI 75+ - Od momentu uruchomienia przez rząd Prawa i Sprawiedliwości programu bezpłatnych leków dla seniorów 75+, osoby starsze otrzymały bezpłatnie prawie 50 mln opakowań leków. Z programu skorzystało 2,2 mln seniorów. Lista bezpłatnych leków jest sukcesywnie poszerzana, co ma znaczący wpływ na poprawę jakości życia osób chorych m.in. na nadciśnienie tętnicze, chorobę niedokrwienną serca, cukrzycę czy chorobę Parkinsona – czyli typowych chorób związanych z wiekiem.

KOMPLEKSOWE LECZENIE W SIECI SZPITALI – W 2017 r. rząd Prawa i Sprawiedliwości przeprowadził reformę szpitali i doprowadził do objęcia pa-

cjentów przez jeden szpital kompleksową opieką od leczenia szpitalnego, przez rehabilitację, o wizytę kontrolną. Powstało też 100 nowych przychodni nocnej i świątecznej opieki lekarskiej. Obecnie każdy, kto potrzebuje pomocy (nawet osoba nieubezpieczona), może – bez obaw o negatywną weryfikację w systemie eWUŚ – udać się do lekarza rodzinnego. Szybsza diagnoza to szybsze rozpoczęcie leczenia. Takie działanie ma wpływ na poprawę zdrowia pacjentów.

ZATRZYMANIE PRYWATYZACJI – Rząd powstrzymał prywatyzację i komercjalizację szpitali narzuconą w 2011 roku – miała ona zmniejszyć zadłużenie zakładów opieki zdrowotnej i zwiększyć odpowiedzialność jednostek samorządu terytorialnego za szpitale – w praktyce jednak nie doprowadziła do poprawy sytuacji. Rząd Prawa i Sprawiedliwości cofnął złe decyzje poprzedników, które zmierzały do szkodliwego wycofywania się państwa z odpowiedzialności za służbę zdrowia. Dzięki dekomercjalizacji szpitali zachowała ona publiczny charakter. Państwo znów wzięło odpowiedzialność za zdrowie Polaków.

LEPSZE FINANSOWANIE ZDROWIA – W 2017 r. rząd zwiększył budżet na zdrowie o 6 mld zł. Podjął także historyczną decyzję o stopniowym zwiększeniu nakładów na ochronę zdrowia do 6% PKB w 2025 roku.

INWESTYCJE - W województwie zachodniopomorskim realizowanych było 6 inwestycji o łącznej wartości ponad 184 mln zł, m.in. *przebudowa i rozbudowa Kliniki Ginekologii Operacyjnej i Onkologii Ginekologicznej Dorosłych i Dziewcząt, Kliniki Położnictwa i Ginekologii oraz Kliniki Patologii Noworodka.*

PAKIET SZUMOWSKIEGO – Realizowany obecnie pakiet zmian w służbie zdrowia to kilka kluczowych dla polskiej służby zdrowia założeń: uruchomienie **Narodowego Instytutu Onkologii** oraz **Narodowego Programu Zdrowego Serca**; intensywny **Dialog z Zawodami Medycznymi**; **nowe Standardy Opieki Okołoporodowej**; oraz dalsze **Zwiększanie nakładów na ochronę zdrowia** (w 2019 roku wydatki publiczne na ochronę zdrowia

po raz pierwszy w historii przekroczyć 100 mld zł), **zmniejszenie biurokracji w ochronie zdrowia** (poprzez cyfryzację usług medycznych czy wprowadzenie sekretarek medycznych); dalsze **Inwestycje w zdrowie, Narodowy Program Leczenia Bólu; Medycynę Szkolną, Monitoring przewozu leków.**

CO PRAWO I SPRAWIEDLIWOŚCI ZROBI DLA SŁUŻBY ZDROWIA W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM

- Uruchomimy programy naprawcze w zakresie restrukturyzacja szpitalnych długów i dalszych inwestycji w ochronie zdrowia.
- Uruchomimy projekt „Szpitalny asystent dla osób starszych i niepełnosprawnych”, w ramach którego osoba niesamodzielna, senior otrzymując specjalnego przewodnika po opiece w systemie ochrony zdrowia.
- Usprawnimy działanie publicznych placówek ochrony zdrowia, w zakresie: informatyzacji szpitali wojewódzkich, e-rejestracji do szpitali wojewódzkich, programów inwestycji infrastrukturalnych, programów zdrowotnych dla grup szczególnych (bezpłatne szczepienia, programy dla osób np. cukrzycą i nadciśnieniem).
- Zorganizujemy w szpitalach wojewódzkich specjalne ośrodki diagnostyki dzieci i późniejszą interwencję w postaci leczenia i rehabilitacji, poprzez przesiewowe programy wykrywania wad (postawy, wzroku, zaburzeń żywienia) oraz kierowanej diagnostyki dzieci z niepokojącymi zaburzeniami.
- Zorganizujemy Regionalne Centra Diagnostyki i Rehabilitacji Schorzeń Zawodowych, adresowane do osób 55+, celem przywracania możliwości pracy zawodowej i zwiększania jej efektywności poprzez rehabilitację w kierunku schorzeń zawodowych i diagnostykę chorób zawodowych.
- Będziemy wspierać proces wdrażania programów tanich leków dla seniorów.

OCHRONA KULTURY, ROZWÓJ TURYSTYKI, WZROST AKTYWNOŚCI FIZYCZNEJ I PROMOCJA REGIONU ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Kwestie kultury, turystyki i promocji to obszar, w którym samorządy mają szczególnie duże możliwości oddziaływania. Polska słynie z unikatowych walorów, które dają szczególne szanse w zakresie promocji regionów i kultywowania regionalnej kultury. W wymiarze wewnętrznym to także odpowiedzialne zadania rozwoju aktywności fizycznej mieszkańców, tak aby od najmłodszych lat wspierać troskę o zdrowie poprzez promocję sportu.

CO RZĄD ZROBIŁ DLA KULTURY, SPORTU I TURYSTYKI W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM

SIEĆ MUZEÓW – W 2017 r. środki na kulturę wyniosły ponad 4 mld zł. W ostatnich dwóch latach nastąpił wzrost nakładów na kulturę o ok. 20%. Rząd konsekwentnie buduje i uzupełnia sieć muzeów, podjął także decyzję o powołaniu Narodowego Funduszu Ochrony Zabytków. W województwie zachodniopomorskim w ramach dofinansowania z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego na budowę, modernizację, rozbudowę oraz wyposażenie obiektów kulturalnych do gmin i powiatów trafiło ponad 12 mln zł.

PROGRAM KLUB – Powstały realne narzędzia systemowego wsparcia sportu dzieci i młodzieży – ogólnopolskie programy, aktywizujące rocznie

prawie 1,5 mln dzieci i młodzieży. O 37% wzrósł w 2017 roku odsetek dzieci objętych sportowymi programami w porównaniu do roku 2015. W ramach programu wsparcie otrzymało 3 352 klubów sportowych. Po raz pierwszy w historii małe i średnie kluby sportowe otrzymują bezpośrednie wsparcie z rządu. Pieniądze trafiają tam, gdzie przyszli sportowcy stawiają swoje pierwsze kroki i do klubów, w których kształtowane są zdrowe nawyki dzieci.

PROGRAM SKS – Ponad 42 mln zł rząd przeznaczył na realizację programu SKS w 2017 roku. To dodatkowe zajęcia wychowania fizycznego w szkołach w całej Polsce. Programem jest objętych 260 tys. uczniów w ok. 14 tys. grupach ćwiczebnych. W ramach programów rządowych pieniądze trafiają do ponad 20 tys. trenerów, nauczycieli WF-u i animatorów sportu rocznie. Jednym z priorytetów rządu jest zapewnienie Polakom dostępu do nowoczesnej i bezpiecznej infrastruktury sportowej, dlatego stale zwiększa środki na ten cel. W 2017 roku 463 mln zł zostało przeznaczonych na remonty, budowę i modernizację sal gimnastycznych, hal sportowych, boisk, basenów, kortów i urządzeń lekkoatletycznych. Powstają także inwestycje o szczególnym znaczeniu dla polskiego sportu.

OTWARTE STREFY AKTYWNOŚCI – Są ogólnodostępnymi plenerowymi miejscami do uprawiania sportu, rekreacji i odpoczynku. Rząd przeznaczy na ten cel w ciągu czterech lat 1,8 mld zł. Pozwoli to na budowę, przebudowę lub remont nawet 6 tys. obiektów w całej Polsce. W ramach dofinansowania na inwestycje strategiczne z Ministerstwa Sportu i Turystyki (MSiT) do regionalnych inwestycji infrastrukturalnych, obejmujących budowę, modernizację, rozbudowę oraz wyposażenie obiektów sportowych do gmin i powiatów trafiło ponad 400,5 mln zł. W województwie zachodniopomorskim w ramach dofinansowania z MSiT do regionalnych inwestycji infrastrukturalnych trafiło ponad 30,5 mln zł.

JAK SYTUACJA WYGLĄDA DZISIAJ

Bogactwo walorów naturalnych województwa tworzy jego specyfikę, a jednocześnie stanowi stale niewykorzystany w pełni potencjał regionu. Doskonałe warunki naturalne, rozbudowana sieć rzek, jezior oraz długi na 185 km pas wybrzeża morskiego, jak też dogodne położenie predestynują region do **rozwoju turystyki wykorzystującej jego endogeniczny potencjał**. Większość jezior nadaje się doskonale do zagospodarowania pod kątem turystyki i rekreacji, ale tylko nieliczne posiadają odpowiednią infrastrukturę do uprawiania sportów wodnych. Dodatkowego impulsu rozwojowego wymaga proces zagospodarowania szlaków wodnych atrakcyjnych dla kajakarzy – Drawy, Iny, Regi, Parsęty czy Piławy. **Ponadto poza pasem wybrzeża region nie posiada rozwiniętej infrastruktury służącej obsłudze ruchu turystycznego i współpracy gospodarczej**. Ten deficyt jest dostrzegalny w szczególności na obszarach wiejskich.

Województwo zachodniopomorskie jest jednym z najbardziej atrakcyjnych turystycznie regionów kraju, a obserwowany na jego terenie ruch turystyczny rośnie z roku na rok o ok. 4%. Specjalizacja koncentruje się przede wszystkim na turystyce zdrowotnej obejmującej turystykę uzdrowską (poprawa ogólnego stanu zdrowia oraz leczenie różnego rodzaju schorzeń), turystykę medyczną (podróże poza granice kraju w celu skorzystania z opieki medycznej kraju odwiedzanego) oraz turystykę spa&wellness (wyjazdy do specjalnych ośrodków, mające na celu poprawę kondycji fizycznej i psychicznej). Pomorze Zachodnie to jeden z najbardziej zróżnicowanych turystycznie regionów w Polsce

CO PRAWO I SPRAWIEDLIWOŚCI ZROBI DLA KULTURY, SPORTU I TURYSTYKI ZACHODNIEGO POMORZA

- W przypadku województwa zachodniopomorskiego, nastąpi realne wsparcie różnorodności kulturowej oraz rozwój nowych form ekspresji kulturowej, poprzez ponadregionalne propagowanie kultury i mobilności artystów, twórców i innych podmiotów związanych bezpośrednio i pośrednio z szeroko rozumianą kulturą i ekspozycją dzieł.
- Podejmiemy działania ułatwiające uczestnictwo w kulturze grupom mającym utrudniony dostęp do dóbr kultury (odrodzenie Gminnych Ośrodków Kultury, Domów Kultury, Świetlic Wiejskich, organizowanie objazdowych wystaw, spotkań z twórcami, wyjazdów do teatru, filharmonii, opery, kina itp.).
- Dodatkowo, samorząd powiatowy otoczy opieką uzdolnionymi artystycznie osobami młodymi, pochodzącymi z najuboższych środowisk.
- Podejmiemy się budowy pełnowymiarowych oraz niewielkich lokalnych pływalni szkolnych, oraz hal sportowych.

ŚRODOWISKO, GOSPODARKA WODNA I CZYSTE POWIETRZE W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM

Czyste środowisko jest warunkiem koniecznym dla istnienia zdrowego społeczeństwa. Każdy obywatel Rzeczypospolitej powinien mieć prawo oddychać nieskażonym i czystym powietrzem. Od tego, jaki stan środowiska zostawimy po sobie, będzie zależeć komfort życia przyszłych pokoleń Polaków.

CO RZĄD ZROBIŁ DLA ZACHODNIOPOMORSKIEGO ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ

STOP SMOG – W 2017 roku rząd rozpoczął realizację programu, który skierowany jest do miast do 100 tysięcy mieszkańców, znajdujących się na europejskiej liście miast z najbardziej zanieczyszczonym powietrzem. W 2018 r. rząd przeznaczy 180 mln zł na termomodernizację budynków. Ponadto do 2020 roku przeznaczy 10 mld zł na dofinansowanie projektów poprawiających jakość powietrza, a tym samym jakość życia obywateli. Większe projekty i inwestycje, w tym rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczych w miastach, będą finansowane przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Lokalne projekty obniżania emisji, szczególnie niskiej, będą natomiast wspierane przez regionalne programy operacyjne i programy wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

JAK SYTUACJA WYGLĄDA DZISIAJ

Dla zwiększenia efektywności funkcjonowania i nadzorowania obszarów chronionych w terenie, dla sprawniejszej współpracy z samorządami i inwestorami, a także dla wzmocnienia edukacji ekologicznej, utworzymy Parki Krajobrazowe z filiami na terenie całego regionu, poprzez powołanie przez wojewodę Kołobrzeskiego Parku Krajobrazowego, Wałeckiego Parku Krajobrazowego, Parku Doliny Płoni oraz Bobolicko-Polanowskiego Parku Krajobrazowego.

Będziemy wspierać działalność dydaktyczną i edukacyjną, prowadzoną głównie przez podległe jednostki, tj. Zespoły Parków Krajobrazowych Doliny Dolnej Odry oraz Drawskiego i Ińskiego, a także Ośrodek Dydaktyczno – Muzealny „Świdwie”.

Nastąpi dalszy rozwój działalności Państwowej Straży Łowieckiej i Państwowej Straży Rybackiej w województwie, uzyskanie środków na zwiększenie zatrudnienia i zakup sprzętu operacyjnego w celu likwidacji nieprawidłowości łowieckich i rybackich, a także zostaną utworzone dodatkowe posterunki, poza istniejącymi w Szczecinie i Koszalinie.

CO PRAWO I SPRAWIEDLIWOŚCI ZROBI DLA ZACHODNIOPOMORSKIEGO ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ

- Do walki z zanieczyszczeniem powietrza zamierzamy ograniczyć emisję szkodliwych substancji do atmosfery – np. poprzez dofinansowanie do wymiany piecyków węglowych.

INNOWACYJNOŚĆ I CYFRYZACJA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Nowoczesne społeczeństwo informacyjne charakteryzuje się możliwością i umiejętnością korzystania z szybkiego Internetu i wykorzystywania go do celów usprawniających codzienne życie. Polska gospodarka wkraczająca w nowy etap rozwoju sięga coraz chętniej również po rozwiązania innowacyjne, wykorzystując efektywnie nasz potencjał. W tym zakresie władze samorządowe istotnie wpływają na kształt rozwoju nowoczesnych technologii telekomunikacyjnych, kierując strumień finansowania do właściwych ośrodków.

CO RZĄD ZROBIŁ DLA INNOWACYJNOŚCI I CYFRYZACJI REGIONU

INTERNET SZEROKOPASMOWY – Do 2020 r. rząd zobowiązał się zapewnić wszystkim obywatelom dostęp do Internetu szerokopasmowego o prędkości co najmniej 30 mb/s. Umożliwi to wejście polskiego społeczeństwa w nową erę cyfrową. Oznacza to możliwość pracy zdalnej, powszechnego korzystania z e-usług, co uprości załatwianie spraw urzędowych, uzyskiwanie dokumentów, korzystanie z usług medycznych i ubezpieczeniowych oraz wymianę informacji drogą elektroniczną pomiędzy urzędami. Już dziś obywatele mogą korzystać z ponad 500 różnorodnych e-usług. Większość z nich została uruchomiona lub poprawiona w ciągu ostatnich dwóch lat. W prosty sposób można np. złożyć wniosek w programie Rodzina 500+, z czego w minionym roku skorzystało ok. 24% uprawnionych, czy zawnioskować o wydanie nowego dowodu osobistego lub też zgłosić jego utratę.

mDOKUMENTY – Od maja 2017 roku trwa pilotaż mDokumentów, dzięki czemu docelowo każdy obywatel będzie mógł zrezygnować z noszenia przy sobie dowodu osobistego, prawa jazdy, dowodu rejestracyjnego, potwierdzenia polisy OC (tzw. pakiet kierowcy) czy wielu innych dokumentów potrzebnych nam na co dzień (np. Karta Dużej Rodziny czy legitymacja studencka). Wszystkie te dokumenty już niebawem będą dostępne przez telefon komórkowy. Funkcjonuje już aplikacja, która umożliwi korzystanie z mDokumentów w relacji obywatel-obywatel, m.in. przy wymianie danych między uczestnikami drogowej sztuczki, czy wynajmie mieszkania. Korzystanie z mDokumentów to nie tylko wygoda w codziennym funkcjonowaniu, ale też poczucie spokoju i bezpieczeństwa.

OGÓLNOPOLSKA SIEĆ EDUKACYJNA – Dodatkowo do 2020 r. powstanie Ogólnopolska Sieć Edukacyjna łącząca wszystkie szkoły w Polsce, która zapewni dostęp do Internetu o prędkości 100 mb/s, usług i treści edukacyjnych oraz kształcenia w zakresie umiejętności cyfrowych. W 2018 r. 12,7 tys. szkół zostanie włączonych do tej sieci. Dziś jedynie co 6 szkoła ma dostęp do szybkiego Internetu.

JAK SYTUACJA WYGLĄDA DZISIAJ

Województwo zachodniopomorskie charakteryzuje się niskim stanem innowacyjności gospodarki, w tym ciągle zbyt niską świadomością innowacyjną przedsiębiorców, słabym stanem infrastruktury wsparcia innowacji, niemal całkowitym brakiem działań proinnowacyjnych wśród przedsiębiorców (eksperymentowanie, patentowanie, współpraca z sektorem B+R), zbyt małą ilością infrastruktury i usług badawczych dostępnych dla przedsiębiorstw, słabymi powiązaniem sieciowymi w biznesie oraz na jego styku z sektorem B+R, ciągle za niską orientacją probiznesową uczelni w regionie.

Na obszarze województwa zachodniopomorskiego zaplecze B+R nie jest w pełni dostosowane do potrzeb nowoczesnej gospodarki regionu. Specyfiką regionu jest to, że cały ciężar współpracy sfery B+R z gospodarką spoczywa na uczelniach wyższych, gdzie zadanie to konkuruje z dydaktyką oraz badaniami podstawowymi. Zachodniopomorskie uczelnie i przedsiębiorstwa powinny dążyć do utworzenia wspólnych centrów innowacji i ośrodków B+R pozwalających na wykorzystanie szans i mocnych stron gospodarki i nauki regionu, w tym bogatych doświadczeń i dorobku związanego z gospodarką morską oraz zasobów biogospodarki i odnawialnych źródeł energii.

Poziom innowacyjności zachodniopomorskich przedsiębiorstw jest pod każdym względem zdecydowanie za niski. Dotyczy to zarówno przedsiębiorstw prowadzących prace B+R, jak i korzystających z dostępnych wyników badań. Nieliczne firmy, które są zdolne do samodzielnej, planowej działalności proinnowacyjnej (np. eksperymentowanie, patentowanie, prototypy) działają w odosobnieniu, a motor ich rozwoju to jedynie zapał i wiedza ich właścicieli. Współpraca pomiędzy przedsiębiorstwami jest niewystarczająca. Odnotowuje się kilkadziesiąt razy niższą aktywność patentową niż w dominujących w tym zakresie krajach Europy.

W województwie zachodniopomorskim w ciągu ostatnich 12 miesięcy z usług administracji publicznej za pomocą Internetu korzystało 37% osób.

CO PRAWO I SPRAWIEDLIWOŚCI ZROBI DLA INNOWACYJNOŚCI I CYFRYZACJI REGIONU

- Będziemy kontynuować realizację Programu Operacyjnego „Polska Cyfrowa” (POPC) w najbardziej wykluczonych lokalizacjach, która obejmie kontynuację/ przyspieszenie realizacji sieci szerokopasmowych (strategii cyfrowej) w lokalizacjach o najniższym pokryciu - punkt wyjścia

do szerokiej i zrównoważonej cyfryzacji w kontekście usług centralnych jak e-urząd itp. jak i lokalnych, rozwijanych przez przedsiębiorców w oparciu o sieci „ostatniej mili”; okres realizacji inwestycji: 2018-2030 r.

- Będziemy rozwijać zasoby udostępniające centralne usługi klasy e-państwo, np. e-zdrowie. Zapewnienie dostępu do usług np. telemedycznych poprzez pomoc w wyposażaniu gabinetów pierwszego badania dla pacjentów; okres realizacji inwestycji: 2018-2020 r.
- Przeprowadzimy pilotaże nowoczesnych rozwiązań Smart City w wybranych lokalizacjach, będziemy promować rozwiązania dążące do oszczędności i efektywności gospodarki miejskiej poprzez formułę „smart city” i innowacje.
- Będziemy rozwijać zasoby udostępniające centralne usługi klasy e-państwo.
- Będziemy wspomagać rozwój infrastruktury technicznej na wsi, w tym teleinformatycznej, oraz pomoc logistyczną i organizacyjną dla lokalnych i regionalnych przedsięwzięć w tym zakresie.
- Zniwelujemy różnice w dostępie do nowoczesnej infrastruktury teleinformatycznej.

BEZPIECZEŃSTWO ENERGETYCZNE I ROZWÓJ MIESZKALNICTWA W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM

Efektywne i racjonalne korzystanie z zasobów to podstawa gospodarki zrównoważonej. Kluczowym elementem zapewnienia rozwoju gospodarki jest dostęp do energii – stabilny dostęp do tanich zasobów energetycznych to fundament dalszego postępu. Drugi istotnym aspektem polityki infrastrukturalnej jest mieszkalnictwo, w którym to obszarze polskie społeczeństwo wykazuje znaczne potrzeby. Zaspokojenie potrzeb na mieszkania i energię dla polskiego społeczeństwa i gospodarki stanowi jeden z najważniejszych elementów rozwoju kraju.

CO RZĄD ZROBIŁ DLA ENERGETYKI I MIESZKALNICTWA W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM

NARODOWY PROGRAM MIESZKANIOWY – Rząd wdraża Narodowy Program Mieszkaniowy, będący silnym impulsem prorozwojowym dla lokalnej gospodarki. Program daje możliwość uzyskania samodzielnego mieszkania osobom o niskich i przeciętnych dochodach. Planowane są również dopłaty do czynszu oraz budowa mieszkań komunalnych. Na ten cel rząd przekieruje do samorządów 6 mld zł, z perspektywą zwiększenia tej kwoty do 20 mld zł. W województwie zachodniopomorskim w ramach programu „Mieszkanie+” zaplanowano budowę mieszkań w następujących lokalizacjach: Szczecin, Bobolice, Myślibórz, Police, Stargard Szczeciński. Obec-

nie trwa budowa kilku tysięcy mieszkań, a do końca 2018 planowane jest uruchomienie budowy aż 100 tys. mieszkań. W Łodzi w ciągu najbliższego roku ma powstać 56 mieszkań w ramach programu, zaś w kolejnych etapach następne 364 mieszkania.

KRAJOWY ZASÓB NIERUCHOMOŚCI – Utworzony przez rząd we wrześniu 2017 r., podpisał listy intencyjne z podmiotami zainteresowanymi udziałem w programie „Mieszkanie+”, w tym z PKP, Poczta Polska, a także samorządami. Dzięki temu KZN będzie miał dostęp do ogólnopolskiej bazy nieruchomości w całej Polsce, które nie są już użytkowane, a mogą być wykorzystane pod budowę mieszkań, bądź adaptację budynków na cele mieszkaniowe. Współpraca rządu i samorządów jest kluczowa w celu realizowania spójnej polityki mieszkaniowej, im więcej samorządów przystąpi do Programu tym szybciej deficyt mieszkań, ma szansę zostać zaspokojony.

CO PRAWO I SPRAWIEDLIWOŚCI ZROBI DLA ENERGETYKI I MIESZKALNICTWA W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM

- Wzmocnimy także potencjał zasobu komunalnego poprzez: podniesienie jakości mieszkań (montaż toalet), aktywną politykę wsparcia dla rodzin z problemami w płaceniu czynszu (współpraca z instytucjonalną i pozainstytucjonalną opieką społeczną), większą dbałość o płynność opłat, politykę remontów pustostanów.
- W przypadku województwa zachodniopomorskiego ważnymi inwestycjami dla tego obszaru, będą inwestycje w energetykę odnawialną, głównie w fotowoltaikę oraz w budowę mocy kogeneracyjnych. Tego typu inwestycje (poza stabilizacją systemu szczególnie w kontekście znacznego wzrostu zapotrzebowania na energię elektryczną latem) są konieczne do wypełnienia zobowiązania (zatwierdzonego

przez Komisję Europejską) do udziału energetyki odnawialnej w sprzedaży do klientów końcowych na poziomie minimum 15% w roku 2020. Są one niezbędne w kontekście poprawy czystości powietrza, jak i wymiany i budowy nowych mocy wytwórczych w elektroenergetyce.

- Dodatkowo, wspólnie z BGK, realizujemy projekt poprawy jakości środowiska w miastach na terenie Związku Miast i Gmin Dorzecza Parsęty. Dotyczy on 8 gmin, przy udziale 9 podmiotów. Celem jest utworzenie i odnowa terenów zieleni o łącznej powierzchni 86,82 ha, poprzez m.in. rekultywację gruntów z uzyskaniem dodatkowej powierzchni biologicznie czynnej 14,5 ha, utworzenie wielopiętrowej i wielogatunkowej zieleni, opartej na gatunkach rodzimych, korzystnej dla rodzimych ptaków, owadów i drobnych ssaków. Realizacja projektu przyczyni się do zatrzymania i zmniejszenia spływu powierzchniowego wody. Projekt obejmuje: Białogard, Kołobrzeg, Szczecinek, Borne Sulinowo, Gościno, Karlino, Połczyn-Zdrój i Tychowo.
- Działania na rzecz dalszego odrodzenia Stoczni Szczecińskiej.
- Realizacja inwestycji w energetykę odnawialną, głównie w fotowoltaikę – zarówno w skali mikro (do 40 kV), jak i większej (do kilku / kilkunastu MW).
- Stymulowanie prywatnych inwestycji rozwojowych przy wykorzystaniu instrumentów oferowanych przez państwowe agencje działające w ramach grupy PFR, np. ARP.
- Budowa mocy kogeneracyjnych zarówno w kontekście poprawy czystości powietrza (kogeneracja pozwala na uzyskanie większej efektywności wytwarzania w porównaniu z wytwarzaniem ciepła i energii elektrycznej osobno), jak i wymiany / budowy nowych mocy wytwórczych w elektroenergetyce.

BEZPIECZEŃSTWO OBYWATELI W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM

Bezpieczeństwo polskich obywateli to kwestia fundamentalna dla właściwego rozwoju społecznego. Przywrócenia poczucia troski państwa nad obywatelem musi odbyć się poprzez ponowne przejęcie odpowiedzialności za najważniejsze zadania w zakresie bezpieczeństwa. Rozwój i modernizacja służb mundurowych, szczególnie policji i straży pożarnej powinny być obiektem szczególnego zainteresowania władz samorządowych.

CO RZĄD ZROBIŁ DLA BEZPIECZEŃSTWA OBYWATELI W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM

PRZYWRÓCENIE POSTERUNKÓW – Rząd koalicji PO-PSL w latach 2007-2015 zlikwidował ponad połowę posterunków policji w Polsce, co diametralnie obniżyło poziom bezpieczeństwa na wielu obszarach kraju. Przez ponad dwa lata rząd Prawa i Sprawiedliwości zdecydowanie zmienił sytuację w zakresie bezpieczeństwa w lokalnych społecznościach. Stało się to możliwe m.in. dzięki przywróceniu ponad 70 posterunków policji w małych miejscowościach. W zachodniopomorskim przywrócono już 4 posterunki: w Dygowie, Świnoujściu, Dziwnowie i Kołbaskowie.

PROGRAM MODERNIZACJI SŁUŻB MUNDUROWYCH – W 2017 r. policja zakupiła 956 radiowozów, Państwowa Straż Pożarna 139 samochodów, a Straż Graniczna 130. Zainwestowano także w rozwój Ochotniczych Straży Pożarnych – w 2017 r. dotacja dla OSP została podniesiona o 15 mln zł.

INNOWACYJNE FORMY KONTAKTU – M.in. możliwość zgłoszenia zagrożenia w swojej okolicy przez Internet, za pośrednictwem Krajowej Mapy

Bezpieczeństwa czy korzystania z mobilnej aplikacji „Moja Komenda”, która pozwala na szybki kontakt z dzielnicowym. Z aplikacji tej skorzystało już ponad 80 tys. osób. Działania te idą w parze z nauką bezpiecznych zachowań, głównie wśród dzieci i młodzieży. Jednym ze sposobów promowania odpowiedzialnych postaw jest przyznawanie nagród „Młody Bohater” za podjęcie prób ratowania życia. Dodatkowo realizowana jest odpowiedzialna polityka migracyjna. Polscy funkcjonariusze Straży Granicznej wspierali uszczelnianie granic w 18 państwach, podnosząc w ten sposób bezpieczeństwo w Europie.

CO PRAWO I SPRAWIEDLIWOŚCI ZROBI DLA BEZPIECZEŃSTWA OBYWATELI W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM

- Na terenie województwa zachodniopomorskiego będzie następować stopniowe odtwarzanie struktury posterunków Policji, Straży Pożarnej oraz Obrony Cywilnej.
- Realizowana będzie „Wizja Zero”, dotycząca kwestii ofiar wypadków w ruchu drogowym, poprzez m.in.: montowanie wertykalnych naświetlaczy przejść dla pieszych, monitoring oraz działania profilaktyczne w obszarach potencjalnie niebezpiecznych.

SPRAWNA ADMINISTRACJA I LEPSZE ZARZĄDZANIE W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM

Władza samorządowa to także sprawna administracja i lepsze zarządzanie. Poziom samorządowy wymaga nie tylko wizji i szerokiej perspektywy rozwoju, ale także bezpośrednich dobrych działań. Dobry gospodarz zna swoich obywateli i ich potrzeby. W trosce o nasze małe ojczyzny konieczna jest stała poprawa jakości zarządzania i efektywności wydatkowania środków publicznych. Władza samorządowa musi być najbliżej mieszkańców w regionach, każdego dnia dając bezpośredni przykład dobrego rządzenia.

CO RZĄD ZROBIŁ, ABY USPRAWNIĆ ADMINISTRACJĘ

LEPSZE WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW UNIJNYCH – Dzięki dynamicznym działaniom rządu w ciągu 2 lat udało się zdecydowanie przyspieszyć realizację programów finansowanych ze środków unijnych. Po wyborach parlamentarnych Ministerstwo Rozwoju przeprowadziło analizę stanu wdrażania funduszy unijnych na lata 2014-2020. Przeprowadzony audyt wykazał, że w porównaniu do innych państw opóźnienia sięgały nawet roku. Niektóre wskaźniki wykorzystania funduszy były bliskie zeru.

W czerwcu 2016 r. Rada Ministrów przyjęła „Plan działań na rzecz zwiększenia efektywności i przyspieszenia realizacji programów w ramach umowy partnerstwa”, który przyniósł zdecydowaną poprawę. Łącznie w ramach obecnej perspektywy budżetowej podpisano już ponad 25 tys. umów na dofinansowanie projektów z pieniędzy UE o wartości

ponad 225,5 mld zł. Dodatkowo dzięki energicznym działaniom byłego Ministra Rozwoju Mateusza Morawieckiego udało się zagospodarować 9 mld euro pochodzących z poprzedniej perspektywy budżetowej na lata 2009-2013. Polska z powodzeniem zakończyła także negocjacje w sprawie funduszy norweskich. Dzięki temu nasz kraj otrzyma 810 mln euro, które zostaną przeznaczone m.in. na ochronę środowiska i rozwój społeczeństwa obywatelskiego. Niestety, znacznie wolniej niż programy krajowe realizowane były programy regionalne, za które odpowiadają samorządy wojewódzkie. Szacuje się (stan na luty 2018 r.), że zwrotem do UE zagrożona jest kwota ok. 1 mld 200 mln euro z programów regionalnych.

PAKIET DLA ŚREDNICH MIAST – Na 255 polskich miast posiadających status średnich, aż 122 ośrodki według analiz przeprowadzonych przez PAN, są zagrożone utratą funkcji społeczno-gospodarczych. Ponad 2 mld zł przeznaczone na wsparcie w ramach programu zostaną przekazane na cele związane z inwestycjami publicznymi, wspieranie efektywności energetycznej, czy też tworzenie warunków dla inwestycji prywatnych. Pakiet dla Miast Średnich jest krokiem milowym na rzecz wyrównywania szans rozwojowych wszystkich obszarów kraju. W województwie zachodniopomorskim „Pakiem dla Miast Średnich” objęto miasta: Świdwin, Choszczno, Gryfice, Białogard, Szczecinek, Wałcz, Stargard Szczeciński, Koszalin, Kołobrzeg, Świnoujście, Police, Goleniów, Gryfino.

JAK SYTUACJA WYGLĄDA DZISIAJ

Województwo zachodniopomorskie pod względem wartości o dofinansowanie zajmuje 15 miejsce. Wkład UE w złożonych wnioskach o dofinansowanie wynosi 4,3 mld zł, co stanowi 64,9% alokacji.

Pod względem podpisanych umów województwo zachodniopomorskie zajmuje **12 miejsce**, podpisanych zostało 975 umów na kwotę dofinanso-

wania UE 2,8 mld zł, co stanowi 42,8% alokacji, podczas gdy średnie wykorzystanie alokacji w podpisanych w RPO umowach jest na poziomie 48,4%.

W województwie zachodniopomorskim następuje coraz większy stopień wykorzystania nowych źródeł instrumentów wsparcia rozwoju społecznego ze środków UE, choć nie jest on w pełni satysfakcjonujący. Województwo zajmuje 15 miejsce pod względem wartości wniosków o dofinansowanie. Wkład UE w złożonych wnioskach o dofinansowanie wynosi 4,3 mld zł, co stanowi 64,9% alokacji. Z kolei pod względem liczby i wartości wniosków a ich jakości – wśród 1,8 tys. złożonych wniosków o dofinansowanie 11% (na kwotę 0,5 mld zł) zostało odrzuconych z powodu uzyskania negatywnego wyniku oceny merytorycznej. 66% wniosków na kwotę 3,2 mld zł zostało zatwierdzonych do dofinansowania, natomiast 11% wniosków na kwotę 0,3 mld zł pozostaje w trakcie oceny. Pozostałe wnioski zostały odrzucone z powodu braku środków lub wycofane przez wnioskodawców.

CO PRAWO I SPRAWIEDLIWOŚCI ZROBI DLA POPRAWIENIA JAKOŚCI ADMINISTRACJI

- Odnosząc się do powyższego, programowym celem Prawa i Sprawiedliwości w wyborach samorządowych 2018 r. jest przyspieszenie realizacji RPO WZ na lata 2014-2020 z jednoczesnym zapewnieniem wysokiego poziomu dobieranych projektów, cel ten zostanie osiągnięty poprzez: skrócenie i uproszczenie procedury przekazywania i rozliczania środków; opracowanie przejrzystych kryteriów oceny projektów; przyspieszenie przepływu informacji pomiędzy departamentami odpowiedzialnymi za środki UE; nacisk na poprawę kompetencji i decyzyjności opiekunów projektów; oddelegowanie pracowników z Departamentu Polityki Regionalnej do pomocy w departamentach bezpośrednio pracujących

z beneficjentem w okresach wzmożonej intensywności pracy.

- Działania, mające na celu udzielenie pomocy samorządom i wszystkim innym beneficjentom przygotować wyższej jakości wnioski aplikacyjne.
- Kandydaci Prawa i Sprawiedliwości do wyborów samorządowych 2018 r. województwa zachodniopomorskiego, w oparciu o Strategię Odpowiedzialnego Rozwoju oraz szereg realizowanych w jej ramach inicjatyw podejmowanych przez Rząd Prawa i Sprawiedliwości, opracowali propozycje programowe na przedstawione wyżej problemy. Przy dobrej współpracy z rządem Rzeczypospolitej Polskiej możliwa będzie eliminacja skutków zaniedbań bądź niedociągnięć obecnej koalicji rządzącej w regionie ZACHODNIOPOMORSKIM, w tym - zaistniałych w województwie barier rozwojowych, które mogą się dalej utrzymywać przy braku podjęcia odpowiednich działań.

